

ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อชุมชน
ชายแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง : การเกิดขึ้น
ของตลาดจีนและการตอบสนองของคนใน
ท้องถิ่นเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Impact of Globalization on Border
Community in Greater Mekong Sub-region (GMS) :
The Emergence and Response to Chinese
Market in Mueang Houay Xai, Lao PDR.

พิทยา ฟูสาย
Pittaya Fhusai

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดตลาดจีนขึ้นที่เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ 2) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบและการตอบสนองของรัฐและชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อตลาดจีน 3) ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของรัฐและคนในชุมชนท้องถิ่นต่อการขยายตัวทางด้านการค้าของกลุ่มคนจีน

ผลการศึกษา พบว่า การเกิดขึ้นของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ นั้น เกิดจากปัจจัยใน 4 ประการด้วยกัน คือ 1. การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น 2 จุดอ่อนทางด้านเศรษฐกิจของสังคมนาว คือ คนลาวไม่ค่อยให้ความสนใจในการทำธุรกิจการค้า แต่ให้ความสนใจในการทำเกษตรมากกว่า ส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนมีโอกาสแทรกตัวเข้าสู่ตลาดการค้าลาวได้โดยง่าย 3. ความสำคัญของการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง คือ พ่อค้าจีนได้อาศัยประโยชน์จากเส้นทาง R3E ในการเคลื่อนย้ายสินค้าและแรงงานไร้ฝีมือสู่เมืองห้วยทราย 4. การเจริญเติบโตของบรรษัทข้ามชาติในจีน ภายหลังจากที่จีน

มีการดำเนินนโยบายที่ทันสมัย ส่งผลทำให้กลุ่มบริษัทข้ามชาติหลั่งไหลเข้ามาลงทุนในจีนเป็นจำนวนมาก เพราะเล็งเห็นถึง การมีฐานแรงงานราคาถูกและการมีตลาดการค้าที่ใหญ่ของจีนด้วยเหตุนี้ จึงทำให้บริษัทข้ามชาติเหล่านี้มีการผลิตสินค้าออกมาเป็นจำนวนมาก ตลอดจนแสวงหาตลาดใหม่ อย่างเช่น สเปน,ลาว เพื่อกระจายสินค้าของตนเอง ในขณะเดียวกัน พบว่าการเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาติเป็นจำนวนมากในจีนนั้น ได้ส่งผลทำให้เกิดสภาวะของการคัดสรรแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานที่มีฝีมือแรงงานจะมีโอกาสสูงมากในการเข้าทำงานในบริษัทข้ามชาติ ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้สภาวะการแข่งขันในจีน ในขณะที่แรงงานไร้ฝีมือย่อมถูกบีบคั้น และขาดโอกาสภายใต้สภาวะดังกล่าว จึงส่งผลทำให้แรงงานไร้ฝีมือเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากการเป็นแรงงานสู่การเป็นพ่อค้า

Abstract

The purpose of this research is to study the following : 1) causes and factors behind the settlement of Chinese markets in Houay - Xai, Bokeo Province, Lao PDR under globalization; 2) impacts on and responses of the government and local communities to Chinese markets; 3) guidelines for solving problems of government and people in local communities under Chinese commercial extension.

The findings are summarized as follows. After the end of conflict between capitalist and socialist counties, the Lao government had to adopt a policy of new economic mechanisms in 1981. Subsequently, by 1989 the country was more open to foreign investment.

An important factor was the formation of economic cooperation in the GMS. Chinese merchants took advantage of R3E to ship Chinese products and move unskilled labor into Muang Huay Xai.

Another important factor was the growth of multinational companies in China. When China opened its economy through its modernization policy, many MNC's moved there because of low labor costs and large markets. These companies produce many products and look for new markets to which to distribute their products, including the Lao PDR. In the past Chinese merchants sold high-quality products that are too expensive for Lao people to buy. Consequently, Chinese merchants had to change from high- to low-quality products, which are cheap. Similarly, there are two kinds of labor - skilled and unskilled. Skilled labor consists of people who have a high level education and receive a high income. Unskilled labor consists of people who have a low educational

level and receive a low income. Eventually unskilled Chinese laborers transformed themselves to find new careers as merchants in the Chinese markets of Lao PDR.

A final aspect of the situation is the weakness of business skills in Lao PDR. The local people are not interested in commerce, but are satisfied being farmers and government employees. Consequently, it has been very easy for the Chinese to get into Lao markets.

บทนำ

ในยุคสมัยสงครามเย็น (Cold War) ประมาณทศวรรษที่ 1950 - ปลายทศวรรษที่ 1980 อันเป็นช่วงหลังประเทศอาณานิคมปลดปล่อยตัวเองให้เป็นประเทศเอกราช และถือเป็นช่วงที่สังคมโลกอยู่ในสภาวะความตึงเครียด อันสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขันของสองมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต หรือในลักษณะของสังคมโลกที่มีการแบ่งออกเป็น 2 ค่ายที่ต่างอุดมการณ์ คือ 1. ค่ายโลกเสรีหรือทุนนิยมที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ และ 2. ค่ายโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ โดยมีสาเหตุของความตึงเครียดอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก เกิดจากความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจทั้ง 2 โดยสหรัฐอเมริกาได้มีระบบการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ปล่อยให้เอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญ ส่วนสหภาพโซเวียตมีระบบการเมืองแบบพรรคเดียวคือ พรรคคอมมิวนิสต์ที่มีการผูกขาดอำนาจโดยพรรค และมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่มีการควบคุมจากรัฐส่วนกลางอย่างเข้มข้น

ประการที่สอง เกิดจากความหวาดระแวงกันระหว่างมหาอำนาจทั้ง 2 ประเทศ ในขณะที่สหภาพโซเวียตมีความหวาดระแวงต่อสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการทหาร อีกทั้งยังมีอาวุธนิวเคลียร์ ในขณะที่เดียวกันสหรัฐอเมริกาก็มีความหวาดระแวงต่อสหภาพโซเวียตในการแพร่ขยายอุดมการณ์คอมมิวนิสต์

จากการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นที่เกิดขึ้นระหว่าง 2 ค่ายมหาอำนาจนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศต่างๆในโลก อาทิเช่น กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ถึงต้นปี ค.ศ.1990 ที่มีความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ กล่าวคือ ในขณะที่ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ส่วนจีน สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา มีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ซึ่งความแตกต่างของอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงนั้น ได้ส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ของกลุ่มประเทศดังกล่าว เกิดความตึงเครียดอยู่ตลอดเวลาในช่วงสงครามเย็น อีกทั้งยังส่งผลทำให้กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเต็มไปด้วยความขัดแย้ง และความไม่ไว้วางใจกัน จนนำไปสู่สภาวะสงครามยืดเยื้อเป็นเวลาถึง 15 ปี ที่รู้จักกันในนามของ “สงครามอินโดจีน” นอกจากนี้สงครามเย็นยังก่อให้เกิดการทำลายล้างต่อมวลมนุษยชาติด้วยกันเองเป็นอย่างมาก จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกครั้งยิ่งใหญ่ คือ การสิ้นสุดของสงครามเย็นในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัย 2 ประการด้วยกัน ดังนี้คือ **ประการแรก** ในปี ค.ศ. 1989 เกิดการล่มสลายของพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก **ประการที่สอง** ในปี ค.ศ. 1991 เกิดการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียต เนื่องจากประเทศที่เคยรวมกันเป็นสหภาพโซเวียตต่างขอแยกตัวออกมาเป็นประเทศเอกราชใหม่รวม 10 ประเทศ ส่วนศูนย์กลางของสหภาพโซเวียตเดิมก็เหลือเพียงประเทศรัสเซีย

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเหตุทำให้สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลกมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ทั้งในระดับมหภาค และระดับจุลภาค จนเข้าสู่สังคมในยุคหลังสงครามเย็น คือ ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1990 ซึ่งถือเป็นยุคแห่งการเปิดศักราชของการเชื่อมโยงประเทศต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างใกล้ชิดในรูปแบบของการร่วมมือกันทั้งทางด้านการเมืองและทางด้านเศรษฐกิจ เกิดการขยายตัวของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เกิดการเปิดเสรีทางการค้า และการลอกเลียนแบบทางวัฒนธรรมอย่างขนานใหญ่ ซึ่งในระยะเวลาต่อมา มีการเรียกปรากฏการณ์รวมเหล่านี้นี้ว่า “กระแสโลกาภิวัตน์” (Globalization) โดยถือเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลทำให้ประเทศต่างๆในโลก

มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางการเมืองที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับตัว เพื่อนำไปสู่การเปิดรับอิทธิพลจากการขยายตัวของค่านิยมในทางประชาธิปไตย (Democratic Value) อันถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของโลกยุคหลังสงครามเย็น และนโยบายทางเศรษฐกิจที่เน้นระบบทุนนิยม (Capitalism) หรือเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) ที่ต้องมีการเปิดเสรีทางการค้า (Free Trade) และการลงทุน อันนำไปสู่การเปิดกว้างเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ซึ่งเมื่อย้อนกลับมาดูถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในยุคหลังสงครามเย็น พบว่า ประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง กล่าวเฉพาะกลุ่มประเทศที่ได้รับเอกราชจากประเทศจักรวรรดินิยม อาทิ เช่น สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา หรือกลุ่มประเทศอินโดจีน ซึ่งระยะแรกหลังจากการเป็นเอกราช คือ ตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 1954 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1975 นั้น ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา และใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แต่เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศเหล่านี้มีชัยชนะในปี ค.ศ. 1975 ส่งผลทำให้กลุ่มประเทศดังกล่าวเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของอดีตสหภาพโซเวียตและจีน โดยได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

อย่างไรก็ดี ในระยะต่อมากลุ่มประเทศอินโดจีนต่างได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ สปป.ลาว อยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์ และอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม (โดยดำเนินนโยบายจินตนาการใหม่) เวียดนาม อยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์ และอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม (โดยดำเนินนโยบาย Doi Moi) และกัมพูชา อยู่ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในส่วนของประเทศจีน ซึ่งถือเป็นประเทศหลักของค่ายคอมมิวนิสต์มาโดยตลอดนั้น ยังคงระบบการเมืองแบบพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์ แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจของประเทศตนให้มาอยู่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมระหว่างทุนนิยม

และสังคมนิยม ซึ่งมีสาเหตุมาจากในช่วงที่เติ้งเสี่ยวผิงขึ้นเป็นผู้นำของประเทศ คือ ตั้งแต่ในช่วงปี ค.ศ.1977-1989 นั้น กล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่จีนมีเศรษฐกิจที่ค่อนข้างล่าช้า ส่งผลทำให้ประชาชนลดความศรัทธาในตัวผู้นำและประเทศอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์การปฏิวัติวัฒนธรรมในช่วงของเหมาเจ๋อตุง (ปี ค.ศ. 1966-1969)

ด้วยเหตุนี้ เติ้งเสี่ยวผิงจึงตัดสินใจปฏิรูปเศรษฐกิจผ่านการดำเนินการภายใต้ นโยบายสี่ทันสมัย คือ การปฏิรูปเศรษฐกิจให้ทันสมัยทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านการป้องกันประเทศ และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ซึ่งนโยบายดังกล่าวถือได้ว่า เป็นนโยบายรองรับในการเตรียมตัว เพื่อเปิดกว้างในการเชื่อมโยงทางการค้าและการลงทุนกับกลุ่มประเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นว่า ในระยะหลังจากนั้น เพียง 15 ปี (ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1990 - 2005) ที่ผ่านมามากอุตสาหกรรม และการค้าของจีนในหลายพื้นที่รวมทั้งในมณฑลหยุนหนาน (ยูนนาน) มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลทำให้จีนได้รับการเรียกขานว่าเป็น “โรงงานโลก” อันหมายถึง การรวมศูนย์อย่างยิ่งของพลังการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม กระทั่งผลิตภัณฑ์ล้นทะลักออกสู่ตลาดโลกด้วยปริมาณมหาศาล ซึ่งสังเกตได้จากกระแสไหลทะลักของผลิตภัณฑ์ “เมดอินไชน่า” ที่กำลังเอ่อท้นไปสู่ตลาดโลก อันสืบเนื่องมาจากการหลั่งไหลเข้าไปลงทุนในจีนของนักลงทุนต่างประเทศเป็นจำนวนมาก (สันติ ตั้งรพีพากร, 2546 : 34 - 36) สังเกตได้จากตัวเลขการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ปีค.ศ. 2006 ถึง 89,090 โครงการ คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 14,245,550 พันล้านเหรียญสหรัฐ (www.china.com/ch/market)

ในขณะเดียวกัน จากการปรับเปลี่ยนนโยบายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จึงนำไปสู่การเกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ และการทำการค้าระหว่างกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งแต่เดิมนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่า กลุ่มประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้เคยให้ความสนใจต่อการร่วมมือกันในประเด็นความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก แต่เมื่อต่างก็ได้ทำการปรับเปลี่ยนนโยบายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ

และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงนำไปสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (ปี ค.ศ. 1988-1991) เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการปรับเปลี่ยนและเน้นดำเนินนโยบายจากการเปลี่ยนสนาามรบให้เป็นสนาามการค้าในอินโดจีน ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่กลุ่มประเทศสังคมนิยมในอินโดจีนได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารประเทศทางด้านเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่มีการควบคุมจากส่วนกลางมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบตลาดที่เน้นการเปิดเสรีทางการค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการรอบความร่วมมือในรูปแบบอื่นๆ ตามมา อาทิเช่น โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub - region : GMS) และ โครงการความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (Economic Quadrangle) เป็นต้น

จากการรอบความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น จะสังเกตเห็นได้ว่าเป็นโครงการที่พยายามเชื่อมโยงพื้นที่ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเข้าด้วยกัน เพื่อให้ง่ายต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และแรงงาน ซึ่งการเชื่อมโยงพื้นที่ดังกล่าวย่อมส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมนั้น ถือได้ว่าเป็นกระแสของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ต้องการเชื่อมโยงโลกให้เป็นโลกเดียวกัน อันได้เกิดขึ้นหลังยุคสงครามเย็นและในขณะเดียวกันผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบทั้งในแง่บวกและแง่ลบโดยตรงต่อมนุษย์หรือประชากรภายในพื้นที่นั้นๆ

ดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรณีของเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในอดีตนั้น เมืองเชียงของ (ปัจจุบัน คือ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย) และเมืองห้วยทรายถือเป็นเส้นทางสายสัมพันธ์สองฝั่งโขงของผู้คนสองเชื้อชาติ คือ ไทย - ลาว ที่ใช้ข้ามไปมาหาสู่กันตั้งญาติมิตรมีการติดต่อซื้อขายสินค้ากันอย่างเสรีไร้พรมแดนขวางกั้น มีเพียงแม่น้ำโขงอันถือ

เป็นพรมแดนธรรมชาติที่แบ่งแยกแผ่นดินออกจากกันเท่านั้น จนกระทั่งฝรั่งเศสเข้ามาปกครองสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวระหว่างปี ค.ศ. 1893-1953 ส่งผลทำให้เมืองเชียงของและเมืองห้วยทรายถูกแบ่งแยกเขตแดนกันอย่างชัดเจน ซึ่งในยุคนั้นเมืองห้วยทราย ถูกเรียกขานว่า “เมืองหัวของ” อันหมายถึง เมืองที่ตั้งอยู่ทางหัวแม่น้ำโขงและมีหน้าที่ในการเป็นเมืองสำคัญอย่างยิ่งในด้านยุทธศาสตร์การทหารของฝรั่งเศส ตามแนวนโยบายการแพร่ขยายอำนาจของฝรั่งเศสขึ้นไปตามลำน้ำโขง นอกจากนี้ เมืองห้วยทรายยังถูกใช้เป็นจุดขนถ่ายสินค้าฝรั่งเศส เช่น เหล้า ไวน์ บุหรี่ เครื่องประดับ นาฬิกา เป็นต้น เข้ามาขายที่เมืองเชียงของเพื่อนำสินค้าดังกล่าวไปขายต่อยังจังหวัดเชียงใหม่และกระจายไปสู่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยเรือขนสินค้าขนาดเล็กข้ามแม่น้ำโขง แต่ภายหลังจากที่ทางการสปป.ลาวถูกปลดปล่อยจากการเป็นอาณานิคมและต่อมามีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองใหม่ไปสู่ระบอบสังคมนิยม ในปี ค.ศ. 1975 ส่งผลทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศหยุดชะงัก เนื่องจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้มีการดำเนินนโยบายควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐ ซึ่งมีการจำกัดการค้า ตรวจค้น ริบของ และมีการเก็บภาษีสินค้าที่ข้ามไปมาในอัตราที่ค่อนข้างสูง อีกทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาล สปป.ลาว ต่างก็ไม่อนุญาตให้มีการค้าขายตามชายแดน จนทำให้การค้าขายระหว่างชายแดนเมืองเชียงของกับเมืองห้วยทราย ชบเซาลง ตลอดจนการไปมาหาสู่ของผู้คนทั้งสองฝั่งต่างก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก จนถึงปี ค.ศ. 1983 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสปป.ลาว เริ่มดีขึ้นจนนำไปสู่การเปิดด่านอำเภอเชียงของและเมืองห้วยทราย เป็นจุดผ่อนปรน โดยอนุญาตให้มีการค้าขายระหว่างพ่อค้าแม่ค้าทั้ง 2 เมือง และผู้คนสามารถเดินทางข้ามไปมาได้ แต่ต้องมีการจดชื่อไว้เป็นหลักฐาน ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 ได้มีการอนุญาตให้เปิดด่านอำเภอเชียงของ - เมืองห้วยทราย เป็นจุดผ่านแดนถาวรที่มีการจัดระบบเอกสารเข้า - ออกผ่านแดน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ประชาชน และพ่อค้าแม่ค้า สามารถเดินทางข้ามไป - มาได้อย่างสะดวก ตลอดจนจัดระบบการค้าให้อยู่ภายใต้การดูแลของด่านศุลกากร และตั้งในปี ค.ศ. 1994 จนถึงปัจจุบันได้มีการเปิดชายแดนระหว่างอำเภอเชียงของ - เมืองห้วยทรายให้เป็นจุดผ่านแดนสากล เพื่ออำนวยความสะดวก

สะดวกให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า และประชาชน ใช้เป็นเส้นทางในการเดินข้ามไป - มา และขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศไทยซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ปารวี ไพบูลย์ยิ่ง, 2545 : 20-31)

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้เมืองห้วยทรายกลายเป็นชุมชนหรือชุมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของ สปป.ลาว ที่มีการติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เช่น ประเทศไทย และ จีนตอนใต้ (มณฑลหยุนนานหรือยูนาน) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมภายใต้กรอบความร่วมมือของ GMS เพื่อใช้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงทางด้านการคมนาคมขนส่งสินค้า (Logistics) ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่าน สปป.ลาว โดยเรียกเส้นทางนี้ว่า R3E ตัดผ่าน คุณหมิง (จีน) - เชียงรุ่ง (จีน) - บ่อหาน (จีน) - บ่อเต็น (สปป.ลาว) และสิ้นสุดที่เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว (สปป.ลาว) แล้วจะเชื่อมต่อกับอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ไทย) โดยสะพานข้ามแม่น้ำโขง ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มบทบาทให้กับเมืองห้วยทรายอยู่ในฐานะของการเป็นชุมทางเศรษฐกิจหรือเมืองหน้าด่านที่สำคัญในการเป็นเส้นทางเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็นไทยและจีน ซึ่งการที่เมืองห้วยทรายมีบทบาทในการเป็นชุมทางเศรษฐกิจนั้น ย่อมต้องพบกับปรากฏการณ์การหลั่งไหลถ่ายเทเข้ามาของทุน แรงงานและผลผลิต หรือสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา เมืองห้วยทรายต้องเผชิญกับการหลั่งไหลเข้ามาของกลุ่มพ่อค้าคนจีนและสินค้าจีนสู่ตลาดท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก โดยเข้ามาใน 2 ลักษณะ คือ

1. เข้ามาในลักษณะของการเป็นแรงงานของบริษัทนายทุนคนจีนที่ได้รับสัมปทานให้เข้ามาดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อาทิเช่น โรงแรม สถานที่ราชการในเมืองห้วยทรายจากทางการสปป.ลาว และภายหลังการเสร็จสิ้นการทำงานกับบริษัทนายทุนคนจีน ได้พลิกบทบาทของตนเองจากการเป็นแรงงานสู่การเป็นพ่อค้า
2. เข้ามาในลักษณะของการเป็นพ่อค้าเร่ขายของตามหมู่บ้านต่างๆ (แต่เดิมกลุ่มคนจีนเหล่านี้ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรอยู่ในประเทศจีน แต่เมื่อจีนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้กลุ่มคนดังกล่าวต้องเผชิญกับแรงบีบ

คັນทางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่าครองชีพที่สูง ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มคนจีนกลุ่มนี้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากเกษตรกรสู่การเป็นพ่อค้า) โดยอาศัยการเดินทางตามเส้นทางบก R3E จนนำไปสู่การก่อสร้างตลาดสินค้าจีนขึ้นมาในพื้นที่เมืองห้วยทรายตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 ปัจจุบันมีพ่อค้าคนจีนทั้งหมด 130 คน และร้านขายสินค้าจีนจำนวน 35 ร้านค้า ที่อาศัยและตั้งอยู่ในตลาดสินค้าจีน เมืองห้วยทราย และขายสินค้าต่างๆมากมาย ซึ่งจากการหลังไหลเข้ามาของพ่อค้าคนจีนและสินค้าจีนจำนวนมากนั้น กล่าวได้ว่า ถือเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งได้สร้างผลกระทบทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ต่อทั้งกลุ่มคนในชุมชนเมืองห้วยทรายที่อยู่ในสภาพภาพของการเป็นกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าและกลุ่มผู้บริโภค ตลอดจนกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคนไทยที่มีบทบาทในการเป็นกลุ่มการค้าเก่าในการดำเนินธุรกิจทางด้านการค้า - ขายสินค้าข้ามพรมแดนระหว่างอำเภอเชียงของกับเมืองห้วยทราย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการที่จะทำการศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อท้องถิ่นกรณีศึกษา การเกิดขึ้นของตลาดสินค้าจีนและการตอบสนองของคนในท้องถิ่น เมืองห้วยทราย เนื่องจากผู้ศึกษา เห็นว่า การเกิดขึ้นของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย โดยประชากรที่เคลื่อนย้ายมาจากอีกประเทศหนึ่ง ถือเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและกำลังจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว ภายใต้บริบทของสังคมปัจจุบัน คือ “กระแสสังคมโลกาภิวัตน์” ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการไหลของทุน สินค้า และแรงงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปิดเสรีทางการค้า หรืออาจกล่าวได้ว่า ทำให้เกิดสภาวะการค้าข้ามพรมแดนมากยิ่งขึ้น โดยในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเข้ามาของกลุ่มพ่อค้าคนจีนไว้ดังนี้ คือ การเข้ามาค้าขายของกลุ่มพ่อค้าคนจีนในยุคกระแสสังคมโลกาภิวัตน์นั้น มีลักษณะที่แตกต่างไปจากการเข้ามาของกลุ่มพ่อค้าคนจีนในอดีต เพราะถึงแม้ว่าการเข้ามาของกลุ่มพ่อค้าคนจีนในยุคปัจจุบันจะเข้ามาตามรอยเส้นทางการค้าเดิมของกลุ่มพ่อค้าคนจีนที่เรียกว่า “เส้นทางกองคาราวานพ่อค้าจีน” นั้น แต่สิ่งที่แตกต่างกันใน 4 ประการ ก็คือ

1. การค้าข้ามพรมแดนในอดีตถือเป็นเรื่องของการมีความสัมพันธ์ในระบบ
รัฐบรรณาการของรัฐในอดีต

2. เหตุผลของการเดินทางเข้ามาค้าขายในอดีตของกลุ่มพ่อค้าคนจีนนั้น
เกิดจากปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศจีนที่เป็นเหตุให้ประชาชนต้องลี้ภัย
ทางการเมืองไปอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ รวมทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจภายใน
ของจีน สืบเนื่องมาจากจำนวนประชากรในจีนมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป
จนกระทั่งกลายเป็นแรงกดดันที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน
และสภาวะอดอยากอย่างรุนแรง อันถือเป็นเหตุผลสำคัญในการผลักดันให้ประชาชน
ในประเทศจีนอพยพออกนอกประเทศ เพื่อหนีความอดอยากและหางานทำในประเทศ
อื่นแล้วเก็บออมเงินกลับไปตั้งรกรากที่จีน ในขณะที่มีกลุ่มคนจีนบางส่วนก็ตั้งรกราก
อย่างถาวรอยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิเช่น ประเทศไทย พม่า
สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ เป็นต้น โดยอยู่ในฐานะหรือบทบาทของ
การเริ่มต้นเป็นแรงงาน (ก๊าลี) สู้การเป็นพ่อค้านายทุนในประเทศนั้นๆ

แต่กลุ่มพ่อค้าคนจีนที่เข้ามาในยุคปัจจุบัน มีเหตุผลของการเข้ามาที่เกิดจาก
ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในจีนและการถูกผลักดันออกมาด้วย
สภาพการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกของจีนใน
ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งขณะนี้ เศรษฐกิจจีนกำลังเผชิญกับสภาวะของการมีอุปทาน
(Supply) คือ การผลิตสินค้ามากกว่า อุปสงค์ (Demand) คือ ความต้องการซื้อ
สินค้าของคนจีน จนนำไปสู่การเกิดสภาวะสินค้าล้นตลาด (Over Supply) และ
ต้องเผชิญกับการถูกปิดล้อม ทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดจากกลุ่มประเทศ
ในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป (EU) เนื่องจากสินค้า
จีนเข้าไปตีตลาดการค้าและอุตสาหกรรมภายในประเทศ จากสถานการณ์ทาง
เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์การไหลทะลักของทุนจีน สินค้า
จีน และคนจีนสู่ประเทศต่างๆทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา
อย่างเช่น ในกรณีของสปป.ลาว เนื่องจากจีนมองเห็นว่าประเทศด้อยพัฒนาสามารถ
สร้างประโยชน์หลายๆ ด้านทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแก่จีนได้
(สมภพ มานะรังสรรค์, 2549 : 111 - 121)

3. ลักษณะการค้าที่เกิดขึ้นมิใช่เป็นการค้าในลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างเช่นในอดีต แต่เป็นการค้าที่อยู่ในลักษณะของการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าภายใต้ระบบทุนนิยมที่มีกลไกตลาด (อุปทาน-อุปสงค์) เป็นตัวกำหนดหรือควบคุมสภาวะการค้า

4. ลักษณะสินค้าที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนนำมาขายก็มีมิใช่เป็นสินค้าที่เกิดจากการผลิตของท้องถิ่นหรือจากทุนของท้องถิ่นโดยตรง แต่กลับเป็นสินค้าที่เกิดจากการร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อผลิตสินค้ากับรัฐบาลจีน ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของเมืองคุนหมิง (Kunming Province) อันเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในมณฑลหยุนหนาน ได้มีบริษัทต่างชาติ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฮองกง สิงคโปร์ เข้ามาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เช่น บริษัทผลิตฟิล์ม เคมีภัณฑ์ โลหะผสม อาหาร พลังงานไฟฟ้าถึง 167 โครงการ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, อักษรศรี พาณิชศาสน์ และ อวยพร สุธาทองไทย, 2549 : 164-187) และในกรณีของเมืองเซินเจิ้น (Shenzhen) อันเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในมณฑลกว่างตุง (Guangdong Province) และอยู่ในฐานะของการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน ได้มีบริษัทต่างชาติเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ของเด็กเล่น อาหารแปรรูป สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 78 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมของเมืองเซินเจิ้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, อักษรศรี พาณิชศาสน์ และ อวยพร สุธาทองไทย, 2549 : 406 - 439) โดยเรียกการลงทุนในลักษณะนี้ว่า “การลงทุนข้ามชาติ” หรืออาจเรียกสินค้าเหล่านี้ได้ว่า “สินค้าข้ามชาติ” ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้กระแสสังคมโลกาภิวัตน์

ดังนั้น จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ จึงนำไปสู่การดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อชุมชนชายแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง : การเกิดขึ้นและการตอบสนองของรัฐและชุมชนที่มีต่อตลาดจีนโดยใช้เมืองห้วยทรายแขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นพื้นที่ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าว ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวคือ ในเชิงปริมาณนั้น เป็นการ

เก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิด้วยการพูดคุย สังเกต และการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่แผนกแผนการค้าและการลงทุน จำนวน 2 ท่าน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับตลาดจีนโดยตรง กลุ่มพ่อค้า แม่ค้าที่เป็นคนลาว จำนวน 22 ท่าน กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าชาวจีนและกลุ่มนายทุนจีน จำนวน 25 ท่าน กลุ่มคนลาวในท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับธุรกิจการค้าของคนจีน จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นคนลาว จำนวน 30 ท่าน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สำหรับการวิจัยในเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เวลาเข้าไปเก็บข้อมูลชุมชน โดยพยายามสอดแทรกตัวเองให้กลายเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน เป็นระยะประมาณ 3-6 เดือน ซึ่งการดำเนินการวิจัยภาคสนามในครั้งนี้ นั้น ผู้ศึกษาได้อาศัยผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นคนลาวในท้องถิ่น ช่วยในการนำผู้วิจัยไป ความรู้จัก พบปะ พูดคุยกับกลุ่มคนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนายทุนจีน พ่อค้า แม่ค้าชาวจีนในตลาดจีน กลุ่มคนลาวในท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจการค้า กับกลุ่มคนจีน กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาว ตลอดจนชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งจะกลายเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในการให้ ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาต่อไป และจากการดำเนินการวิจัยตาม แนวทางดังกล่าวนี้ส่งผลทำให้ผู้วิจัยได้ผลการวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดตลาดจีนขึ้นในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์

ภายหลังจากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า การเกิดขึ้นตลาดจีนในเมืองห้วยทราย เกิดขึ้นจาก 2 ปัจจัยหลักด้วยกัน คือ 1. ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) และ 2. ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors)

โดย ปัจจัยผลักดัน นั้น เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในประเทศจีน ดังสามารถแยกออกได้เป็น ปัจจัยทางด้านการเมือง และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ อันมีรายละเอียดในแต่ละปัจจัย ต่อไปนี้ คือ

1. ปัจจัยทางด้านการเมือง

ปัจจัยทางด้านการเมือง ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นของกลุ่มคนจีน ด้วยความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกกดขี่ทางด้านทางการเมืองผ่านข้อจำกัด หรือนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้น อันเป็นผลทำให้ขาดเสรีภาพในการดำเนินชีวิต ซึ่งถือเป็นเหตุผลักดันให้มีการย้ายถิ่นออกจากประเทศจีน ยกตัวอย่างในกรณีที่รัฐบาลจีนได้มีการกำหนดให้ชาวจีนในเขตชนบทห้ามมีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตเมืองซึ่งมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและมีโอกาสในการประกอบอาชีพมากกว่า เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นของกลุ่มคนจีนกลุ่มนี้ สืบเนื่องมาจากในขณะนี้ ภายในมณฑลหยุนหนาน เกิดสภาวะของการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่จีนได้เปิดประเทศ และมีการดำเนินนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จนเป็นเหตุทำให้บริษัทต่างชาติหันเข้ามาลงทุนในจีนเป็นจำนวนมาก จนส่งผลทำให้จีนได้รับสมญานามในการเป็นโรงงานผลิตของโลกอยู่ในขณะนี้ ในขณะเดียวกันกลับส่งผลทำให้กลุ่มประชากรที่ไม่มีการศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องเผชิญกับแรงบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่าครองชีพที่สูง สังกัดได้จากสภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 - 2004 ซึ่งอยู่ในอัตราร้อยละ 1.2 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ปัญหาความยากจน อันเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มคนจีนกลุ่มนี้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มนเองจากการเป็นเกษตรกรสู่การเป็นพ่อค้าและตัดสินใจเดินทางเข้ามาขายสินค้าใน สปป.ลาว

สำหรับ **ปัจจัยดึงดูด** ที่สำคัญ อันเกิดจากตัวรัฐของ สปป.ลาว ที่ส่งผลทำให้กลุ่มคนจีนสามารถอพยพเข้ามาค้าขายและอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว ได้นั้น มีอยู่หลากหลายประการด้วยกัน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปทั้งทางด้านการเมืองและทางด้านเศรษฐกิจของสปป.ลาว ที่มีการนำเอานโยบายจินตนาการใหม่มาใช้ในการบริหารประเทศนั้น

ย่อมส่งผลทำให้เกิดปรากฏการณ์การเปิดรับการค้าและการลงทุนจากภายนอกมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจสำคัญที่เอื้อต่อการอพยพและหลั่งไหลเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ นอกจากนี้ยังนำไปสู่การเกิดการค้าแบบข้ามชาติใน สปป.ลาวมากยิ่งขึ้น

2. คนลาวไม่ค่อยให้ความสนใจในการทำธุรกิจการค้า แต่ให้ความสนใจในการทำเกษตรมากกว่าในขณะเดียวกันคนลาวก็ไม่ได้มีความชำนาญในการประกอบธุรกิจมากนัก อีกทั้ง เกิดจากการที่คนลาวมีเงินทุนในการลงทุนค่อนข้างจำกัด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากรายได้ต่อหัวของคนลาวในพื้นที่ต่อปีเพียง 591 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ 19,503 บาท ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนมีโอกาสรแทรกตัวเข้ามาดำเนินธุรกิจได้ง่ายซึ่งถือเป็นจุดอ่อนทางด้านเศรษฐกิจของสังคมลาว

3. เมื่อกระแสสังคมโลกาภิวัตน์ที่พยายามทำให้เกิดการเชื่อมโยงของรัฐมากขึ้นอันนำไปสู่การเกิดโครงการความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หรือ GMS ที่เน้นการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก - น้ำ - อากาศ อย่างเช่นการพัฒนาเส้นทาง R3E ซึ่งเป็นถนนเชื่อมโยงระหว่าง คุณหมิง - เชียงรุ่ง - บ่อเต็น - แขวงหลวงน้ำทา - เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว - เชียงของ ก็ยังเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายคน สินค้า และบริการสู่พื้นที่เมืองห้วยทรายได้ง่ายมากขึ้น

4. การผ่อนปรนของรัฐบาลลาว ในอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าสปป.ลาวจะมีนโยบายในการจำกัดสถานภาพทาง สังคม สิทธิ และทำการสะกิดกัน ผลักดันกลุ่มคนจีนออกนอกประเทศ แต่ก็ไม่เคยมีครั้งใดที่ใช้กำลังหรือความรุนแรงในการสะกิดกันกลุ่มคนเหล่านี้ ในทางกลับกัน พบว่า รัฐบาลลาวได้มีการผ่อนปรนให้กลุ่มคนจีนสามารถอาศัยอยู่ในลาว ตลอดจนประกอบอาชีพในบางประเภทได้ อาทิเช่น การเป็นเจ้าของกิจการในลาวได้แต่ต้องดำเนินการในรูปของการร่วมหุ้นกับคนลาวในท้องถิ่น แรงงานรับจ้าง พ่อค้าแม่ค้า ขยายของในลาวได้ แต่ต้องมีการทำสัญญาปีต่อปี ในสังคมปัจจุบันจะสังเกตเห็นได้ว่า ภายหลังจากที่รัฐบาลลาวมี

การเปิดประเทศให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในลาวได้นั้น ได้มีการอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถนำเอาแรงงานของตนเข้ามาทำงานในลาวได้ ซึ่งการตัดสินใจของรัฐบาลลาวในประเด็นดังกล่าว ถือเป็นช่องทางอย่างหนึ่งที่มีผลทำให้เอื้อต่อการอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในลาวของกลุ่มคนจีน

จากสาเหตุและปัจจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น จึงนำไปสู่การก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาของตลาดจีนขึ้นในพื้นที่เมืองห้วยทราย

พัฒนาการและการเติบโตของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย

1. ช่วงการเปิดเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขงกับการเริ่มก่อตัวของตลาดจีน การเปิดเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขง ถือเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของตลาดการค้าใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมากในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีใช่เป็นการขยายตัวของตลาดการค้าที่เกิดจากคนภายในท้องถิ่นเหมือนแต่ก่อน แต่เป็นการขยายตัวของตลาดการค้าที่เกิดจากคนต่างชาติหรือการค้าแบบข้ามชาติเพิ่มมากขึ้น กล่าวโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนที่มีกระแสเคลื่อนย้ายเข้ามาทำการค้าตามเส้นทางการค้าในแม่น้ำโขง ดังเช่นกรณีการเกิดขึ้นของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ที่มีพัฒนาการเริ่มต้นมาจากการเข้ามาของกลุ่มคนจีนโดยผ่านเส้นทาง การเดินเรือจากเชียงรุ่งสู่ท่าเรือเมืองห้วยทราย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ในลักษณะของการเข้ามาเป็นแรงงาน (กุลี) ของกลุ่มนายทุนคนจีนที่เข้ามารับสมัครงานในการดำเนินการรับเหมาก่อสร้างจากทางการลาวและเข้ามาดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจร่วมกับทางการลาว อาทิเช่น โรงสีข้าว ในเมืองห้วยทราย และในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่ สปป.ลาว ได้มีการดำเนินการพัฒนาและบริหารประเทศภายใต้นโยบาย จินตนาการใหม่ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปี ฉบับที่ 3 (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991-1995) ที่ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการค้าภายในประเทศ โดยมุ่งพัฒนาตลาดให้มีประสิทธิภาพโดยอาศัยระบบข่าวสาร เพื่อช่วยให้การกำหนดราคาของสินค้าสามารถทำได้เหมาะสม โดยที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะไม่แทรกแซงทางด้านธุรกิจ และจะส่งเสริมให้ภาคเอกชน

ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายในการเร่งแก้ไขปัญหารัฐวิสาหกิจที่มีปัญหา โดยการแปรรูปให้เอกชนเข้ามาดำเนินการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการลดภาระของรัฐบาล ในส่วนนโยบายการค้าต่างประเทศนั้น รัฐบาลลาวได้ระบุคู่ค้าสำคัญ คือ ประเทศไทย กัมพูชา เวียดนามและจีน แต่จะไม่มี การผูกพันกับประเทศหนึ่งประเทศใดมากเกินไป นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ส่งเสริม เอกชนในการพยายามแสวงหาตลาดใหม่ๆ ในการค้ากับต่างประเทศ อีกทั้งส่งเสริม การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงในอนาคต เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณของสินค้าและรายได้ ให้แก่ประเทศ ตลอดจนรัฐบาลยังมีนโยบายในการยุติการผูกขาดการนำเข้า - ส่งออกสินค้า โดยบริษัทของรัฐบาล (สรุขัย ศิริไกร, 2548 : 192-195)

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้นายทุนคนจีนมีโอกาสดำเนินกิจการทางด้าน เศรษฐกิจในสปป.ลาว ได้มากยิ่งขึ้น อันถือเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่น่ามาสู่การเกิด “ปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนจีน” เข้ามาในเมืองห้วยทรายเป็นจำนวนมาก ภายใต้กรอบของการเปิดเสรีทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะของการเข้ามา ดังนี้ คือ เข้ามาในลักษณะของการเป็นแรงงานผ่านบริษัทของนายทุนคนจีนที่ได้รับ สัมปทานจากทางการลาวให้เข้ามาดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในเมืองห้วยทราย ซึ่งในระยะแรกบริษัทจีนได้อาศัยแรงงานภายในประเทศลาวมาเป็นแรงงานของบริษัท โดยจ่ายค่าจ้างแรงงานเทียบเท่ากับค่าจ้างแรงงานภายในประเทศไทย แต่แรงงานลาว ไม่ได้สร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่นายทุนคนจีน ดังนั้น นายทุนคนจีน จึงขออนุญาตจากทางการลาวนำแรงงานจีน ซึ่งเป็นคนภายในประเทศของตนเข้า มาทำงานให้แก่บริษัท โดยให้เหตุผลว่า แรงงานจีนขยันทำงานมากกว่าแรงงานลาว อีกทั้งอัตราค่าจ้างไม่แพงเหมือนกับแรงงานลาว ดังนั้น ทางการลาวจึงยินยอมให้ บริษัทของนายทุนคนจีนนำแรงงานจีนเข้ามาทำงานภายในประเทศลาวได้ เมื่อ แรงงานจีนกลุ่มนี้ทำงานเสร็จตามกำหนดการที่ทางบริษัทจีนได้รับสัมปทานจาก ทางการลาวแล้วนั้น พบว่า แรงงานจีนบางส่วนมีความประสงค์ที่จะไม่กลับบ้าน ของตน และเพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในเมืองห้วยทราย พวกเขา จึงได้ตัดสินใจหันมาเปลี่ยนแปลงหรือพลิกบทบาทของตนเองจากการอยู่ใน สถานะของการเป็นแรงงานก่อสร้างมาเป็นพ่อค้าขายสินค้าจีนในเมืองห้วยทราย

แขวงบ่อแก้ว โดยมีนายทุนคนจีนเป็นผู้สนับสนุนในการขนส่งสินค้าจากจีนมาขายที่เมืองห้วยทราย แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีพ่อค้าคนจีนบางคนได้นำเอาสินค้าออกไปวางขายรวมกับพ่อค้าแม่ลาวในตลาดลาว ส่งผลทำให้เกิดปัญหาระหว่างพ่อค้าแม่ลาวกับพ่อค้าแม่คำจิ้นขึ้น จนเป็นเหตุทำให้ทางการลาวเมืองห้วยทรายต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการจัดพื้นที่ในบริเวณหมู่บ้านดินธาตุให้กลุ่มพ่อค้าจิ้นทั้งหมดที่เร่ขายของอยู่ในเมืองห้วยทรายและหมู่บ้านต่างๆ ใช้เป็นที่ขายสินค้าและใช้เป็นที่อยู่อาศัย โดยที่ทางการลาวได้ให้สัมปทานแก่เอกชนลาวในการเป็นผู้ดูแลควบคุมคนจีนที่อยู่ในตลาดจิ้น

2. ช่วงการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E (คุนหมิง - เชียงรุ้ง - บ่อเต็น - แขวงหลวงน้ำทา - เมืองห้วยทราย - เชียงของ) กับการเติบโตของตลาดจิ้น การพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E ถือเป็นการพัฒนาที่จะส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตของตลาดจิ้น ในเมืองห้วยทรายมากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากในช่วงระหว่างการพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E ได้มีกลุ่มพ่อค้าคนจีนจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาทำการค้าในเมืองห้วยทราย โดยไม่สามารถทำการรวบรวมจำนวนที่แท้จริงของกลุ่มพ่อค้าคนจีนได้ว่ามีจำนวนเท่าใดในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากพ่อค้าคนจีนมีการกระจายตัวออกไปเร่ขายสินค้าตามหมู่บ้านต่างๆ ทั้งภายใน - นอก เมืองห้วยทราย อีกทั้งยังมีการกระจายตัวออกไปตั้งร้านค้าในพื้นที่ต่างๆ ที่มีอยู่ในตลาดจิ้น อาทิเช่น พื้นที่รอบๆ ตลาดเช้าของลาว และตลาดข้างไปรษณีย์เมืองห้วยทราย ซึ่งเป็นพื้นที่ขายสินค้าของพ่อค้าแม่คำคนลาว การที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนได้มีการกระจายตัวออกไปขายสินค้าในพื้นที่อื่นๆ ที่มีในตลาดจิ้นนั้น ก็เนื่องมาจาก ตลาดจิ้นเก่า (หมู่บ้านดินธาตุ) มีพื้นที่คับแคบ ซึ่งไม่สามารถรองรับกับการเพิ่มขึ้นของพ่อค้าคนจีนที่หลั่งไหลเข้ามาขายสินค้าในเมืองห้วยทรายได้

ด้วยเหตุนี้ ทางการลาวจึงดำเนินการจัดสรรพื้นที่แห่งใหม่ภายในหมู่บ้านป้ออ้อย เป็นพื้นที่ในการก่อสร้างตลาดจิ้นแห่งใหม่ เพื่อให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนในเมืองห้วยทราย เข้ามาอยู่รวมกันทั้งหมด และเล็งเห็นว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่

ขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับการขยายตัวของพ่อค้าคนจีนที่เข้ามาค้าขายในเมือง ห้วยทรายใต้ในอนาคต โดยตลาดจีนแห่งใหม่ตั้งอยู่ห่างจากตลาดจีนเก่าประมาณ 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างเมืองห้วยทรายประมาณ 7 กิโลเมตร อีกทั้งเป็นพื้นที่ติดกับจุดผ่านแดนชั่วคราวบ้านโจโก๊ ซึ่งขณะนี้ ตลาดจีนในพื้นที่ใหม่กำลังอยู่ในช่วงของการดำเนินการก่อสร้าง โดยนายทุนคนจีนรายใหญ่ที่เดินทางมาจากมณฑล หยุนหนาน ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ในต้นปี ค.ศ 2007 นี้ แต่ในปัจจุบันได้มีกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าจีนโยกย้ายเข้าไปขายสินค้าและอยู่อาศัยในตลาด จีนแห่งใหม่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จากรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วนั้น ถือเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึง การพัฒนาเส้นทางการค้าทางบก R3E (คุนหมิง - เชียงรุ่ง(บ่อเต็น) - แขวงหลวงน้ำทา - เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว - เชียงของ) นั้น ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเติบโตของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย หลากหลายประเด็นด้วยกัน ดังนี้คือ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายคนได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อใดที่เส้นทางดังกล่าวมีการดำเนินการพัฒนาแล้วเสร็จสมบูรณ์ยิ่งจะเป็นตัวกระตุ้นหรือ ผลักดันให้ตลาดจีนมีการเติบโตเพิ่มขึ้นมากกว่านี้อีกแน่นอน อันเป็นผลมาจาก การที่หลังไหลเข้ามาทำการค้าของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคนจีนในเมืองห้วยทราย มีเพิ่มมากขึ้นในประเด็นที่เกี่ยวกับประเภทของสินค้าที่ขายในตลาดจีนย่อมที่จะมีความหลากหลายมากกว่าเดิม เนื่องจากสามารถขนย้ายสินค้าเข้ามาขายได้ง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีข้อจำกัด หรืออุปสรรคในการเคลื่อนย้ายอีกต่อไป ในประเด็นที่เกี่ยวกับกลุ่มลูกค้าของตลาดจีนย่อมมีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้ง คงมิใช่เฉพาะกลุ่มคนลาวในท้องถิ่นเสียเป็นส่วนใหญ่อีกต่อไป แต่กลุ่มลูกค้าคนไทย คงจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเชื่อมโยงถนน **R3E** โดยผ่านสะพานข้ามแม่น้ำโขงซึ่งจะเริ่มก่อสร้างในเร็ว ๆ นี้ ที่อำเภอเชียงของ จะทำให้คนไทยสามารถ เดินทางเข้ามาเลือกซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

การตอบสนองของรัฐและชุมชนต่อการเกิดขึ้นของตลาดจีน

ในประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองของชุมชนต่อการเกิดขึ้นของตลาดจีนนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ผ่านความคิดเห็นของกลุ่มคน 3 กลุ่มในชุมชน คือ รัฐ กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคนลาว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. การตอบสนองของรัฐ ในที่นี้หมายถึงทั้งรัฐบาลกลางที่เวียงจันทน์ และหน่วยการปกครองท้องถิ่น เมืองห้วยทราย

ในส่วนของรัฐบาลกลางที่เวียงจันทน์ได้มองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศของสปป. ลาว เพราะในความเป็นจริงนั้น เศรษฐกิจของลาวพึ่งพิงระบบเกษตรกรรมมาโดยตลอด อีกทั้งคนลาวก็ไม่ให้ความสนใจกับการทำการค้า ซึ่งส่งผลทำให้การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของสปป.ลาวอยู่ในระดับต่ำหรือกล่าวได้ว่า ค่อนข้างล้าหลัง ด้วยเหตุนี้ ทางสปป.ลาว จึงต้องพึ่งพาการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติเพื่อช่วยในการยกระดับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลกลางที่เวียงจันทน์ จึงมีการตอบสนองต่อการเกิดขึ้นของตลาดจีนโดยเปิดการเจรจาและทำข้อตกลงระหว่างรัฐบาลจีนกับรัฐบาลลาวเป็นกรณีพิเศษในการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนเข้ามาขายสินค้าได้ในตลาดการค้าของลาว

อีกทั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น เมืองห้วยทราย ได้มองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับรัฐบาลกลางที่เวียงจันทน์ว่า เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่นมากกว่าที่จะเป็นการสร้างผลกระทบและความเสียหายให้แก่คนส่วนใหญ่ในชุมชนท้องถิ่น สืบเนื่องมาจากสินค้าที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนนำมาขายในตลาดจีนนั้น เป็นสินค้าที่มีราคาถูกและถือเป็นสินค้าที่มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับรายได้ของคนลาวในชุมชนท้องถิ่นมากกว่าสินค้าไทยที่พ่อค้าแม่ค้าลาวนำมาขายในตลาดลาว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เมืองห้วยทราย ได้มีการจัดพื้นที่ในเมืองห้วยทรายสำหรับใช้เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยและขายสินค้าสำหรับกลุ่มพ่อค้าคนจีน อีกทั้งได้มีการดำเนินการจัดระเบียบกลุ่มพ่อค้าคนจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองห้วยทรายโดยการให้กลุ่มพ่อค้าคนจีนเหล่านี้ทำใบอนุญาตชั่วคราว ซึ่งจะจัดทำปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เมืองห้วยทราย โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตแต่อย่างใด แต่จากเป็นการเสียค่าเช่าพื้นที่เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและค้าขาย ในอัตราค่าเช่าห้องละ 4,000 บาท ต่อปี ให้แก่ผู้ที่ได้รับสัมปทานจากการลาวให้เป็นผู้ควบคุมดูแลตลาดจีน ซึ่งในปัจจุบันนี้ทางการลาว เมืองห้วยทรายได้ให้สัมปทานแก่นายทุนจีนในการเป็นผู้ควบคุมดูแลตลาดจีนแห่งนี้

ตลอดจนให้ความดูแลแก่กลุ่มพ่อค้าคนจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองห้วยทราย เยี่ยงพลเมืองคนหนึ่งของคนลาว ที่สามารถเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ส่งลูกเรียนหนังสือในโรงเรียนลาว ตลอดจนได้รับการคุ้มครองจากตำรวจ เป็นต้น

2. การตอบสนองของกลุ่มผู้บริโภค ผู้ศึกษาได้จัดแบ่งกลุ่มผู้บริโภคตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน คือ 1. กลุ่มผู้บริโภคที่อยู่ในเขตเมือง 2. กลุ่มผู้บริโภคที่อยู่ในชนบท ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้บริโภคที่อยู่ในเขตเมืองห้วยทราย สามารถแบ่งออกได้อีกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

1.1 กลุ่มที่มีรายได้สูง อาทิเช่น เจ้าของธุรกิจเรือนพัก เจ้าของร้านอาหาร เจ้าของร้านค้า พ่อค้าแม่ค้า ตลอดจนข้าราชการ เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ให้ความสนใจในการเดินทางไปซื้อสินค้าจากตลาดจีนมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะเห็นว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ โดยคนกลุ่มนี้จะหันไปซื้อสินค้าไทยจากตลาดลาวมาใช้ หรือในบางครั้งจะข้ามมาซื้อสินค้าจากฝั่งไทยมาใช้เองมากกว่า แต่คนบางกลุ่มในกลุ่มนี้ เช่น เจ้าของเรือนพัก มีการซื้อสินค้าจีนบางอย่างมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพราะช่วยในการลดต้นทุน โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มคนที่มีรายได้สูง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

พี่ตัง เจ้าของร้านขายค้าในเมืองห้วยทราย เล่าว่า “ไม่ค่อยได้ไปซื้อสินค้าที่ตลาดจีน เพราะสินค้าที่ตลาดจีนคุณภาพไม่ดี ส่วนมากจะข้ามไปซื้อสินค้าไทยมาใช้มากกว่า”

ป้าเอื้อย พนักงานของเรือนพักแห่งหนึ่งในเมืองห้วยทราย บอกว่า “เคยไปซื้อสินค้าจีนเพียงครั้งเดียว ไม่ชอบใช้ของจีน เพราะคุณภาพไม่ดี เคยซื้อถ้วยจานของจีนมาใช้แต่ใช้ได้ไม่นาน โดนความร้อนแตก”

แม่จันทร์ เจ้าของเรือนพักแกวอุดมพร 2 ได้ให้ความเห็นว่า “เหตุที่ต้องซื้อสินค้าจีนมาใช้ในเรือนพัก (Guest House) นั้น ก็เพราะสินค้าจีนมีราคาถูก ช่วยลดต้นทุน เพราะถ้าใช้สินค้าไทยจะเสียต้นทุนในการประกอบกิจการเรือนพักสูงมาก เนื่องจากต้องเสียภาษีนำเข้าสินค้าในอัตราที่ค่อนข้างแพง ทำให้ไม่คุ้มกับเงินที่ลงทุนไป ผนวกกับลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาพักก็ไม่ค่อยดูแลรักษาอุปกรณ์ในห้องพัก ซึ่งทางเรือนพักต้องเปลี่ยนอุปกรณ์ในห้องพักอยู่บ่อยครั้ง ถ้าใช้สินค้าไทยก็เสียตายเงินไม่สะดวกในการต้องเดินทางไปซื้อสินค้าบ่อยๆ ด้วยเหตุนี้จึงเลือกซื้อสินค้าจีนมากกว่าสินค้าไทยในการลงทุนกิจการเรือนพัก (Guest House)”

1.2 กลุ่มที่มีรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอน คนกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับราคาของสินค้ามากกว่าคุณภาพของสินค้า ซึ่งแตกต่างไปจากคนกลุ่มแรกที่มีรายได้สูง ซึ่งคำนึงถึงในเรื่องของคุณภาพมากกว่าในเรื่องของราคา โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้เป็น

ล้อม คนเสิร์ฟอาหารในร้านอาหารเมืองห้วยทราย เล่าว่า “แต่ก่อนเธอไม่มีโอกาสที่จะได้ดูโทรทัศน์เหมือนกับคนอื่น เพราะมีรายได้น้อยมากไม่สามารถซื้อโทรทัศน์ราคาแพงที่มาจากฝั่งไทยและมาจากเวียงจันทน์ได้ แต่เมื่อตลาดจีนนำเอาโทรทัศน์จากจีนเข้ามาขาย ซึ่งมีราคาถูกกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าจากไทยและเวียงจันทน์ ทำให้เธอมีโอกาสดูโทรทัศน์เหมือนบ้านคนลาวหลังอื่นๆ และในปัจจุบันเธอก็ยัง

เดินทางไปซื้อสินค้าที่ตลาดจีนอยู่บ่อยๆ เพราะสินค้าราคาถูก และมีให้เลือกมาก ซึ่งเธอยังบอกอีกว่า เธอไม่สนใจในเรื่องของคุณภาพของสินค้ามากนัก”

อ้ายแสง คนขับรถรับจ้างในเมืองห้วยทราย เล่าว่า “ตั้งแต่มีตลาดจีนเข้ามา เปิดขายสินค้าทำให้มีโอกาสได้ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทวิทยุและโทรทัศน์มาใช้ในบ้าน เพราะแต่ก่อนกว่าจะได้ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเหล่านี้มาใช้ต้องเก็บเงินเป็นปีกว่าจะได้ซื้อ เพราะสินค้าเหล่านี้แต่ก่อนแพงมาก”

และจากการศึกษาถึงการเลือกซื้อสินค้าของกลุ่มคนที่มียรายได้ต่ำ พบว่า จะเลือกซื้อสินค้าจีนมาใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าสินค้าไทย เพราะสินค้าจีนมีราคาถูกเหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้ที่มีอยู่ของพวกเขาโดยพวกเขาจะเลือกซื้อสินค้าทุกประเภทมาใช้ไม่ว่าจะเป็นสินค้าจำพวกเครื่องใช้ไฟฟ้า อาทิเช่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ลำโพง เครื่องเล่นแผ่นซีดี แพงผลิตรกระแสไฟฟ้า (โซล่าเซลล์) เสาโทรทัศน์ พัดลม เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว เป็นต้น ตลอดจนเครื่องอุปโภค บริโภค และของใช้ในครัวเรือน อาทิเช่น เสื้อยืด กางเกงยีน เสื้อกันหนาว ชุดชั้นใน ถู่มือ ถูเท้า รองเท้า หมวก ผ้าเป็นผืนที่สามารถนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อและผ้าชิ้น ผ้าห่ม ร่ม เครื่องคิดเลข เครื่องสำอาง แปรงฟัน ยาสีฟัน แม่กุญแจ นาฬิกา ไฟฉาย ถ้วยไฟฉาย ตะเกียบ ช้อน แก้วน้ำ ถ้วย ชาม หม้อ กะละมัง กระทะ เป็นต้น

นอกจากนี้คนกลุ่มนี้ยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของตลาดจีนและสินค้าจีนว่า ถ้าไม่มีสินค้าจีนเข้ามาขายในเมืองห้วยทรายก็ไม่ทำให้พวกเขามีโอกาสในการซื้อสินค้าเหล่านี้มาใช้ได้ภายในครอบครัว เพราะสินค้าไทยที่พ่อค้าแม่ค้าลำนนำมาขายนั้น ราคาแพง พวกเขาไม่มีกำลังซื้อมากพอที่จะซื้อสินค้าเหล่านี้มาใช้ได้

2. กลุ่มผู้บริโภครที่อยู่ในชนบทหรือหมู่บ้านที่ห่างไกลจากตัวเมืองห้วยทราย ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนลาวที่เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ส่วนน้อย (ลาวเทิง อาทิเช่น ขมุ ลาวสูง อาทิเช่น แลนแตน) ที่อาศัยอยู่ห่างจากตัวเมืองห้วยทราย และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะให้ความนิยมในการเลือกซื้อสินค้าจีนมาใช้

มากกว่าที่จะซื้อสินค้าไทย เนื่องจากพวกเขาเป็นกลุ่มคนลาวที่มีรายได้ต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มคนลาวที่มีอำนาจซื้อน้อย ดังนั้น พวกเขาจึงจัดเป็นกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าโดยไม่ให้ความสนใจในเรื่องของคุณภาพสินค้าว่าจะดีมากน้อยเพียงใด แต่คำนึงถึงในเรื่องของราคาสินค้าเป็นหลัก

โดยส่วนใหญ่แล้ว กลุ่มคนเหล่านี้มักจะเดินทางมาซื้อสินค้าในช่วงก่อน - หลังฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรมากกว่าในช่วงอื่นๆ สินค้าที่ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นจำพวกวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือทางการเกษตร อาทิเช่น เมล็ดพันธุ์พืชจำพวกผักชนิดต่างๆ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รถไถ ปั๊มน้ำ จอบ กรรไกรตัดหญ้า และเสื้อผ้า มากกว่าที่จะซื้อสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ เครื่องเล่นแผ่นซีดี วิทยุ ไปใช้ เนื่องจากในหมู่บ้านที่พวกเขาอาศัยอยู่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ อีกทั้งสินค้าเหล่านี้ยังมีราคาแพงสำหรับพวกเขา ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะซื้อสินค้าดังกล่าวไปใช้ได้

3. การตอบสนองของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาว กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคนลาวถือเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการเกิดขึ้นของตลาดจีน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากตัวเลขของจำนวนพ่อค้าแม่ค้าลาวที่ลดลง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ ก่อนที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนจะเข้ามาทำการค้าในลาวตั้งแต่ปี ค.ศ 2004 - ปัจจุบันนั้นมีกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาวจำนวน 62 ราย ทำการค้าอยู่ในตลาดลาว แต่หลังจากที่กลุ่มพ่อค้าคนจีนเข้ามาทำการค้าในลาว พบว่ากลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาวลดลงเหลือเพียง 26 ราย ในตลาดลาว และจากตัวอย่างความคิดเห็นของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าลาวอันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

ลุงไหมอุ่น พ่อค้า คนลาว อายุ 52 ปี ชายสินค้าในตลาดลาวมาเป็นเวลา 16 ปี โดยเสียค่าเช่าปีละ 2,000 บาท เล่าว่า “แต่ก่อน มีแผงขายสินค้าอยู่ในตลาดลาวแห่งนี้ถึง 62 แผง (ร้าน) แต่ขณะนี้ได้ลดลงเหลือไม่ถึง 30 แผง (ร้าน) เพราะตลาดจีนแย่งลูกค้าไปหมด ทำให้พ่อค้าแม่ค้าบางคนในตลาดลาวเลิกขายสินค้านอกจากนี้ ในช่วง 2 - 3 ปี หลังจากมีตลาดจีนมานี้ ทำให้ร้านของลุงขายของได้น้อยลงเพราะคนหายไปซื้อสินค้าที่ตลาดจีนหมด”

พี่เพย แม่ค้าชาวเมียนมา อายุ 36 ปี ขายสินค้าไทยในตลาดลาวมานาน 10 ปี ได้ให้ความเห็นว่า “ตั้งแต่มีตลาดจีน ทำให้ขายของไม่ได้ เป็นเพราะของที่ตลาดจีน ถูกกว่ามาก เมื่อเราขายของแพงกว่าทำให้ขายของไม่ได้”

พี่ฟาร์ม แม่ค้าชาวเมียนมา อายุ 34 ปี ขายของในตลาดลาวมาตั้งแต่ปี ค.ศ 1995 ได้ให้ความเห็นว่า “ไม่อยากให้คนจีนเข้ามาขายของในลาว เพราะคนจีน เข้าแย่งลูกค้า ทำให้ขายของไม่ได้”

ดง หญิงสาวชาวลาว อายุ 25 ปี ให้ความเห็นว่า “ส่วนใหญ่จะขายของ ได้น้อย ในช่วงฤดูทำไร่นานา เพราะคนลาวไม่ค่อยเดินทางเข้ามาซื้อสินค้ามากนัก อยู่แล้ว ยิ่งเมื่อตลาดจีนเข้ามาเปิดขายสินค้าก็ยิ่งทำให้ขายสินค้าไม่ได้เลยในแต่ละวัน ตอนนี้ก็ไม่ได้เดินทางข้ามไปซื้อสินค้าจากฝั่งไทยมาเพิ่ม เพราะต้องการ ขายสินค้าที่เหลือให้หมด แล้วหันไปทำอาชีพใหม่”

เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็สืบเนื่องมาจากสินค้าจีนได้เข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดจากพวกเขาไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนลาวที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทต่างหันไปซื้อสินค้าจากตลาดจีนมากกว่าเพราะสินค้าในตลาดจีนมีราคาที่ถูกลงกว่าสินค้าที่มาจากฝั่งไทย อีกทั้งสินค้าจีนมีลักษณะเป็นสินค้าประเภทเดียวกันกับสินค้าไทย ซึ่งสามารถใช้ทดแทนกันได้ เพียงแต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของราคา และคุณภาพเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นสินค้าจีนมีความหลากหลายมากกว่าสินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าลาวนำมาขาย จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้พวกเขาขายสินค้าได้ในปริมาณที่ลดน้อยลง จนนำไปสู่การทำให้พ่อค้าแม่ค้าลาวบางส่วนตัดสินใจเลิกอาชีพค้าขายสินค้าในตลาดลาว บางส่วนหันกลับไปสู่อำชีพเกษตรกรรมทำไร่นานา และบางส่วนผันตัวเองไปสู่การเป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในเมืองห้วยทราย ไม่ว่าจะเป็นโรงงานตัดเย็บกระเป๋านักลงทุนไทย โรงงานประกอบไฟแช็ก ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างทางการลาวกับนักลงทุนจีน โรงงานฟอกปอสาของเอกชนลาว เป็นต้น

สรุป

ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของตลาดจีนในเมืองห้วยทราย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นนั้น ถือเป็นปรากฏการณ์ส่วนหนึ่งของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงแห่งนี้ โดยเฉพาะในเรื่องของพลังเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) การค้าเสรี (Free Trade) ที่มีผลตามมาด้วยปรากฏการณ์การเคลื่อนย้าย หลังไหล หรือ ทะลุทะลวงของทุน แรงงาน สินค้า และบริการ จากรัฐหนึ่งสู่รัฐหนึ่งอย่างไร้พรมแดน ดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรณีของจีน ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่าภายหลังจากการที่รัฐจีนได้มีการดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยนโยบายสี่ทันสมัยและเปิดประเทศนั้น ส่งผลทำให้ทุนต่างชาติต่างหลั่งไหลเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก จนนำไปสู่การถูกขนานนามว่า จีน คือ โรงงานผลิตของโลก ซึ่งปรากฏการณ์หลังไหลและทะลุทะลวงของทุนต่างชาติในจีนนั้นได้ส่งผลทำให้รัฐจีนต้องเผชิญกับสภาวะอุปทานมากกว่าอุปสงค์ หรือ การผลิตสินค้ามีเกินกว่าความต้องการของประชาชนในประเทศ ด้วยเหตุนี้ เราจึงสังเกตเห็นสินค้าของจีนต่างหลั่งไหลและทะลุทะลวงไปยังทุกพื้นที่ทั่วโลก ดังเช่นกรณีของตลาดจีนที่เกิดขึ้นในเมืองห้วยทราย สปป.ลาว อันถือเป็นปรากฏการณ์ที่นำไปสู่การตอบสนองของรัฐและชุมชนท้องถิ่นของลาวทั้งที่เป็นกลุ่มผู้บริโภคและพ่อค้าแม่ค้าชาวลาวทั้งหลายดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น และถือเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้เราเข้าใจถึงภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของทุนและตลาดการค้าใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมากในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีใช่เป็นการขยายตัวของทุนและตลาดการค้าที่เกิดจากคนภายในท้องถิ่นเหมือนแต่ก่อน ทางด้านความสัมพันธ์ของผู้คนในท้องถิ่นหรือชุมชนที่มีลักษณะเชิงทับซ้อนหลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนความหลากหลายของกลุ่มคนที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่ได้เกิดขึ้นในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงภายใต้บริบทของสังคมโลกาภิวัตน์

จากการวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้วสปป.ลาว โดยเฉพาะในแง่การเคลื่อนย้ายหรือ

การเคลื่อนไหวของสินค้าที่มีการผลิตอย่างมากมายในราคาต้นทุนที่ต่ำ คือจากจีนไปยัง สปป.ลาว แบบไร้พรมแดนรัฐ จนนำไปสู่การเกิดขึ้นของตลาดจีนดังที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น กล่าวได้ว่า ผู้ศึกษาคงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า การเกิดขึ้นของตลาดจีนได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภคจำนวนมากที่อยู่ในระดับล่างหรือผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเข้าถึงสินค้าต่างๆ ได้เป็นอย่างดีรวมทั้งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจเติบโตด้วย แต่อีกด้านหนึ่งกลับพบว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อคนบางกลุ่มในชุมชนท้องถิ่น คือ พ่อค้าแม่ค้าชาวลาวที่เป็นคนท้องถิ่นที่ต้องหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวนั้น ต้องอยู่ในสภาวะของล้มละลาย ดิ้นรน ไปหาอาชีพใหม่โดยวิถีทางอื่น ซึ่ง ณ จุดนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า รัฐซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทหลักในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นผู้จัดการสังคม ควรที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปกป้อง หรือโอบอุ้ม ช่วยเหลือ ผู้ที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ หรืออ่อนแอ ซึ่งถือเป็นสมาชิกในสังคมเช่นเดียวกันให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยความผาสุกเช่นกัน ดังนั้น การปฏิสัมพันธ์กับกระแสโลกาภิวัตน์จึงมีไข่มองแต่ประโยชน์ด้านเดียว แต่ต้องมองอย่างรอบด้านจึงจะเป็นความก้าวหน้า และการอยู่ร่วมกันที่ดีของมนุษย์

และจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคกระแสโลกาภิวัตน์คนในสังคมควรหันมาตระหนักถึง การพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในยุคกระแสโลกาภิวัตน์นั้น ดูเหมือนได้เอื้อประโยชน์ให้แก่รัฐใดรัฐหนึ่ง หรือประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือคนบางกลุ่มในสังคมเป็นสำคัญ ในขณะที่กลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอยู่ในฐานะของการเป็นผู้เสียประโยชน์ภายใต้สังคมยุคกระแสโลกาภิวัตน์นั้น ต้องเป็นผู้ดิ้นรนในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองอย่างนั้นหรือ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนั้น แนวความคิดกระแสโลกาภิวัตน์ถือเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต้องการให้ประเทศทุกประเทศมีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันมิใช่หรือ

ข้อสังเกต

1. การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจีน ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลทำให้ สปป.ลาว มีความเจริญเติบโตไปด้วยในฐานะเมืองบริวารผ่านการขนส่งใน

แม่น้ำโขง และเส้นทางการคมนาคมขนส่งทางบก R3E ด้วยเหตุนี้ สปป.ลาว หากรู้จักเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสก็สามารถทำให้ลาวสามารถผงาดขึ้นมา เป็นประเทศแนวหน้าทางด้านเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงได้ หรือลาวจะเลือกเป็นเพียงทางผ่านในการกระจายสินค้าให้แก่จีนและพัฒนาประเทศ โดยการพึ่งพาจีนเหมือนอย่างที่เคยพึ่งพาไทยเท่านั้นเองหรือ

2. กระแสโลกาภิวัตน์ ถือเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต้องการให้ทุกประเทศ พัฒนาเท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงกับ พบว่า เป็นการพัฒนาที่เอื้อประโยชน์ ให้กับประเทศหรือรัฐที่มีโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งเท่านั้น

บรรณานุกรม

กาญจนา โชคถาวร. 2542. ปัญหาการค้าชายแดนไทย - ลาวในเขตภาคเหนือ ตอนบน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทย และ ธนาคารสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. 2539. ปัญหาการค้าชายแดนไทย - ลาว นครพนม - คำม่วน และเชียงราย - บ่อแก้ว. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย(สกว.).

จริยวัตร สันตะบุตร. 2535. การค้าชายแดน : ศักยภาพกับการกำหนดนโยบาย. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาย.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2544. จากรัฐชาติสู่รัฐตลาด แนวความคิดเกี่ยวกับรัฐ และสังคมในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์.

ณัฏฐา เสาศิรินาถ. 2541. สิบสองพันนา : รัฐจารีต. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).

ธนิต โลรัตน์. 2548. *Logistic Case Study : แม่น้ำโขง...เส้นทางสายไหมโลจิสติกส์ ยุคใหม่ของการค้าจีน - อาเซียน*. กรุงเทพฯ : เรบาบริการ.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2537. จากโลกาภิวัตน์ถึงโลกาภิวัฒน์. เชียงใหม่ : สันติภาพ พรินท์.

- ธีระ นุชเปี่ยม. 2534. อินโดจีนภายใต้ระบบคอมมิวนิสต์ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 - 1991. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิสิต พันธมิตร. 2542. ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน : กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน และแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปารวี ไพบุญย์. 2545. จากเชียงของสู่เชียงรุ่ง สุดปลายทางสายมิตรภาพ. กรุงเทพฯ : โครงการอาณานิเวศศึกษา 5 ภูมิภาค (5Area Studies Project).
- ประชัน รักพงษ์. 2539. การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนในเขตเส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจไทย - ลาว - จีน. เชียงใหม่ : โครงการเพื่อนบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. “โลกาภิวัตน์ที่ถูกต้อง”. มติชนรายวัน (8 ตุลาคม 2544)
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2538. โลกาภิวัตน์กับสังคมเศรษฐกิจไทย : สังคมประชาและโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษา เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ. 2543. ประวัติศาสตร์คนเชื้อสายจีนในเวียดนามเหนือกับการอพยพกลับประเทศจีนในปี ค.ศ 1978 - 1979. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัฒนา กิตติอาษา. 2546. ท้องถิ่นนิยม. กรุงเทพฯ : โอเอส พริ้นติ้ง.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. 2547. จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว).
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2538. โลกาภิวัตน์กับสังคมเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลือชัย จุลาสัย และคณะ. 2544. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจภาคเหนือตอนบน อุตสาหกรรม การลงทุนและการค้าชายแดน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรศักดิ์ มหัทธโนบล. 2547. **เศรษฐกิจการเมืองจีน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนการวิจัย(สกว).
- วรศักดิ์ มหัทธโนบล. 2542. **จีน - ไทยในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- วัชรินทร์ ยงศิริ. 2547. **การค้าชายแดนไทยกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง**. กรุงเทพฯ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, อักษรศรี พาณิชสาสน์ และ อวยพร สุธาทองไทย. 2549. **หนึ่งมณฑล หนึ่งประเทศ เศรษฐกิจจีน 11 มณฑล ที่มีนัยสำคัญต่อไทย**. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ.
- วารินทร์ วงศ์หาญเขาว์ และคณะ. 2547. **ยุทธศาสตร์การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ : สถาบันยุทธศาสตร์การค้า.
- สมภพ มานะรังสรรค์. 2549. **จีน เศรษฐกิจการเมืองหลังยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิถีทรรศน์.
- สันติ ตั้งรพีพากร. 2546. **จีนาวิวัฒน์สู่ตลาดโลกสู่ทางการลงทุนของไทยในจีน**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สุรัช ศิริไกร. 2548. **การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว**. กรุงเทพฯ : .คปไฟ.
- สุรัช หวันแก้ว. 2543. **การคับแคบของโลกาวิวัฒน์ : ที่ทรรศน์ทางสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2543. **ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- สุรียา สมทุคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา. 2542. **มานุษยวิทยากับโลกาวิวัฒน์ : รวมบทความมโนกรรมราชมหา**. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สุรจิ จุฑาเกศ. 2547. **เปิดเส้นทางการค้าและการลงทุนหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ.**
กรุงเทพฯ : อินฟอร์มีเดีย บัคส์.

เสน่ห์ จามริก. 2543ก. **ชุมชนไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

เสน่ห์ จามริก. 2543ข. “โลกาภิวัตน์กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน” จดหมายข่าวสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) : 8 - 9. หน่วยวิจัยการขนส่ง
และโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549.
เอกสารประกอบการสัมมนา ทิศทางการพัฒนาโลจิสติกส์และการค้าชายแดนของ 8 จังหวัด ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : หน่วยวิจัย..

อักษรศรี พานิชสาส์น. 2548. **มองจีนมองไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัทเนชั่น
มัลติมีเดีย กรุ๊ป.

Ohmae Kenichi. 1995. **The End of The Nation State : The Rise of Regional Economies.** The United States of America : McKinsey Company.

Walker Andrew. 1999. **The Legend of the Golden Boat : Regulation Trade and Traders in the Borderlands of Laos Thailand China and Burma.** North America : University of Hawaii Press.

